

Politikai gyilkosság 50 éve

1968. április 4-én 18;01-kor Memphisben *James Earl Ray* lövése megölte az afroamerikaiak jogi és társadalmi egyenjogúságáért erőszakmentes küzdelmet folytató *Martin Luther King-et*.

Martin Luther King 1929. január 29-én született. Anyja tanítónő, apja rögös úton baptista tiszteletessé képezte magát.

A családban a tanulásra nagy hangsúlyt fektettek. Szociológiai tanulmányait 1948-ban fejezte be, 1955-ben teológiából doktorált.

A család európai utazása során édesapja mindkettőjük keresztnévét, Luther Márton tiszteletére „Martin Luther”-re változtatta.

Megismerte *Mahatma Gandhi* tiszteletre méltó életútját és életfilozófiáját, az erőszakmentességet. Ez a tanítás egybevágott az meggyőződésével, a társadalmi változás kikényszerítését békés úton.

Az erőszakmentesség egyre szélesebb körben terjedt el és népszerűsége fokozódott.

1955-ben a 15 éves *Claudette Colvin*, majd *Rosa Parks* letartóztatása történt, buszon való közlekedés miatt. A tömeg felháborodása következtében bojkottot hirdettek a közlekedési vállalat ellen. Az egy évig tartó bojkott után a szövetségi bíróság kimondta, hogy a szegregáció törvénytelen.

E siker hatására sok egyházi és civil szervezet csatlakozott a polgárjogi mozgalomhoz.

Martin Luther King lakását bombatámadás érte és őt, valamint mintegy száz aktivistát letartóztattak. (Élete során 29 alkalommal tartóztatták le-)

1963-ban, *Robert F. Kennedy*, főállamügyész, utasítására az FBI, kommunista gyanú miatt, állandóan megfigyelte, lehallgatták a telefonját és *Hoover*, az FBI vezetője, az USA legveszélyesebb ellenségének tartotta.

1958-ban egy fekete bőrű nő papírvágó késsel megtámadta, több órás műtét után sikerült az életét megmenteni.

Jelentős szerepe volt a 250 000 fős, 1963-as „Washingtoni menetelés a munkáért és szabadságért” megszervezésében.

J. F. Kennedy elnök önmérséklésre kérte a menet szervezőt.

Itt hangzott el Martin Luther King, leghíresebb beszéde, a „Van egy álmom” (I have a dream). (A magyar szöveg mellékelve!) King kitűnő szónok volt. Ebben az időben volt év, amikor 200 beszédet mondott. A retorika szakemberei szerint a „Van egy álmom” az eddig elhangzott 10 legjobb beszéd egyike.

1964-ben, 35 évesen, Nobel díjjal ismerték el addigi tevékenységét, elsősorban az erőszakmentességét.

1965. márciusában rendőri túlkapás áldozata lett egy fegyvertelen fekete férfi, ismét tüntetések sorozata kezdődött, ami a választási jogért folyó harcba csapott át (az afroamerikaiak 1 %-ának volt szavazati joga). Még ebben az évben M. L. King fellépett, az általa gyarmatosítónak tartott, vietnami háború ellen.

1968 márciusában Memphisbe érkezett.

Április 4-én 18;01-kor a Lorraine motel erkélyére kilépő Martin Luther Kinget a szemközti házból halálos lövés érte.

Gyilkosát, *James Earl Ray-t* 99 évi börtönre ítélték.

Lehet, hogy igaz, miszerint: „Ki fegyvert fog, fegyver által vész el,” de a fordítottja, hogy „Ki erőszakmentességet hirdet, hosszú életű lesz a földön”, biztosan nem igaz, hiszen Mahatma Gandhi 1948. januárjában, Martin Luther King pedig 1968. április 4-én lett politikai gyilkosság áldozata.

1977-ben *Jimmy Carter* elnök posztumusz a „Szabadság Elnöki Érdemérem” elismerést adományozta.

1986-ban a kongresszus január 3. hétfőjét Martin Luther King emléknappá nyilvánította.

2004-ben Kongresszusi Arany Medállal tüntette ki a kongresszus.

Budapest. 2018. március

Tánczos Imre

Melléklet: „A van egy álmom”

Vegyétek a fáradságot és okvetlen olvassátok végig, legalább kétszer. MEGÉRI!!

Van egy álmom

Martin Luther King teljes beszéde

100 évvel ezelőtt egy amerikai, akinek jelképes árnyékában állunk, aláírta az egyenjogúsági kiáltványt. Ez a nagy jelentőségű törvény néger rabszolgák milliói reményeinek vált hatalmas jelzötüzévé, rabszolgáknak, akik súlyos igazságtalanság kínjai közepette éltek. Úgy jött el ez a pillanat, mint egy örömteli hajnal, amely véget vetett a rabság szörnyű éjszakájának.

De száz év elteltével még mindig szembe kell néznünk azzal a szomorú ténnyel, hogy a feketék még nem szabadok. Száz év elteltével a fekete a szegénység magányos szigetén él az anyagi növekedés hatalmas óceánjának közepén. Száz év elteltével a fekete még mindig az amerikai társadalom szélén tengődik, és száműzöttnek érzi magát saját hazájában. Azért jöttünk ma ide, hogy felhívjuk a figyelmet erre a felháborító helyzetre.

Ebben az értelemben jöttünk nemzetünk Capitoliumára, hogy "beváltuk a csekket". Amikor köztársaságunk alapítói bevették ide az Alkotmány és Függetlenségi Nyilatkozat nagyszerű szavait, egy kötelezvényt állítottak ki, melynek minden amerikai örököse lett. Ez a kötelezvény arra vonatkozó ígéreteket tartalmazott, hogy minden ember számára biztosítják az elidegeníthetetlen jogot az életre, a szabadságra és a boldogulásra való törekvésre. Mára már nyilvánvalóvá vált, hogy Amerika mulasztást követett el ezzel a kötelezvényrel kapcsolatban, amennyire ez a kérdés a színes bőrű állampolgárokat illeti. Amerika hamis csekket adott a feketéknek, ez a csekk fedezet nélkülinek bizonyult. De mi nem vagyunk hajlandók elhinni, hogy csődbe jutott az igazság bankja. Nem hisszük el azt, hogy ennek a nemzetnek lehetőségei közt helye van a beváltatlan ígéreteknek. Azért jöttünk ide, hogy beváltuk ezt a csekket, a csekket, amely számunkra az igazság biztonságának és a szabadság gazdagságának biztosítását jelenti követeléseink nyomán.

Végzetes lenne a társadalom számára, ha szemet hunyna a pillanat fontossága felett és alábecsülné a feketék határozottságát. A feketék tömeges elégedetlenségének tikkasztó nyara nem múlik el addig, amíg el nem következik a szabadság és egyenlőség felpezsdítő ősze. 1963 nem valaminek a vége, hanem csak a kezdet. Azok számára, akik azt remélték, hogy a feketéknek ki kell engedniük a gőzt és ezután elégedettnek kell lenniük, gyorsan felébrednek, ha a nemzet visszatér a szokásos kerékvágásba. Sem pihenésre, sem pedig nyugalomra nem lesz mód Amerikában mindaddig, amíg nem biztosítják az

állampolgári jogokat a feketék számára. A lázadás forgószele mindaddig folytatódni fog (hogyan nemzetünket alapjaiban felrázza) amíg az igazság fényes szele el nem érkezik.

De van valami, amit el kell mondanom népemnek. A minket megillető hely megszerzésének folyamatában nem vétkezhetünk hibás tettekben. Ne akarjuk úgy csillapítani szabadságszomjunkt, hogy a keserűség és a gyűlölet poharát ürítsük.

Küzdelmünket örökké a méltóság és a fegyelem magas síkján kell vezetnünk. Nem engedhetjük, hogy alkotó tiltakozásunk fizikai erőszakká korcsosuljon. Újra és újra fel kell emelkednünk a fenséges magasságokig, ahol a fizikai erő a lelki erővel találkozik. Az a csodálatos új harciasság (amely a fekete közösséget eltöltötte) nem vezethet minket arra, hogy bizalmatlanok legyünk minden fehérrel szemben. Sok fehér testvérünk - amint az megmutatkozott abban, hogy ma itt megjelentek - szintén ráeszmélt arra, hogy az ő sorsuk kapcsolatban van a miénkkel és az ő szabadságuk kibogozhatatlanul össze van kötve a miénkkel. Mi nem léphetünk egyedül.

Amint előrehaladunk, meg kell fogadnunk, hogy tovább menetelünk előre. Nem fordulhatunk vissza. Vannak, akik megkérdezik a polgárjogi harcosokat: Mikor lesztek elégedettek? Soha nem lehetünk elégedettek addig, amíg a feketék rendőri brutalitás kimondhatatlan rémtetteinek áldozatai. Soha nem lehetünk elégedettek, ameddig utazástól kimerült testünk nem térhet nyugovóra az autópályák moteljeiben és a városi szállodákban. Nem lehetünk elégedettek mindaddig, míg a feketék fő mobilitása abban áll, hogy egy kisebb gettóból egy nagyobbba költözhetnek. Nem lehetünk elégedettek addig, míg Mississippi feketéi nem szavazhatnak, New York feketéi pedig úgy vélik, nincs miért szavazniuk. Nem, mi nem vagyunk elégedettek és nem is leszünk azok, amíg le nem gördül az igazság, mint a víz, a becsület pedig mint az erős áramlat.

Nem feledkezem meg arról, hogy közületek néhányan megpróbáltatások és szenvedések közepette jöttek ide. Néhányan közületek éppen most hagyták el a szűk börtöncellákat. Közületek néhányan olyan vidékről érkeztek, ahol a szabadság iránti kérelmek bennetek az üldözés viharaiban szétzúzott és a rendőri brutalitás szele megingatott.

Ti vagytok az alkotó szenvedés veteránjai. Folytassátok a munkát azzal a hittel, hogy a meg nem érdemelt szenvedés jóvátételt nyer.

MenjeteK vissza Mississippibe, menjeteK vissza Alabamába, Dél-Karolinába, Georgiába, Louisianába, menjeteK vissza nyomornegyedekbe, az északi városaink gettóiba tudva, hogy ez a helyzet valamilyen módon megváltozhat és meg is fog változni. Ne süllyedjünk el a kétségbeesés medrében.

Én mondom nektek ma, barátaim, hogy a pillanatnyi nehézségek és a csalódottság ellenére van még egy álmom. Ez az álom mélyen gyökerezik az amerikai álomban. Van egy álmom, hogy egy napon fel fog emelkedni ez a nemzet és megvalósítja hitvallásának valódi igazát: "Magától értetődőnek tartjuk ezeket az igazságokat, hogy minden ember egyenlőnek teremtett."

Van egy álmom, hogy egy napon Georgia vörös dombjain az egykori rabszolgák és rabszolgatartók fiai képesek lesznek együtt leülni a testvériség asztalához.

Van egy álmom, hogy egy napon még Mississippi állam, a sivatagállam, eltikkadva az igazságtalanság és az elnyomás hősége által, a szabadság és az igazság oázisává fog változni.

Van egy álmom, hogy az én négy kicsi gyermekem egy napon egy olyan országban fog élni, ahol nem bűrszínük által lesznek megítélve, hanem személyiségük jellegéből.

Van mostanában egy álmom. Van egy álmom, hogy egy napon Alabama állam, melynek kormányzója szájából a közbelépés és a hatálytalanítás szavai csöpögnek, olyan helyzetbe kerül, hogy kis fekete fiúcskák és kislányok

képesek lesznek kéz a kézben testvérként sétálgatni fehér kisfiúkkal és kislányokkal.

Van egy álmom mostanában. Egy álmom, hogy egy napon minden völgy felemelkedik, minden domb és hegy bemélyed, a durva helyek kisimulnak, a görbék kiegyenesednek, az Úr dicsősége láthatóvá válik, és minden halandó együttesen fogja látni.

Ez a mi reményünk. Ez az az ígéret, amellyel visszatérek Délre. Ezzel az ígérettel képesek leszünk arra, hogy a kétségbeesés hegyéből kivéssük a remény szikláját. Ezzel a hittel képesek leszünk átalakítani népünk zavaros viszálykodását a testvériség csodálatos szimfóniájává. Ezzel a hittel képesek leszünk az együtt működésre, az együtt imádkozásra, a közös küzdelemre, arra, hogy együttmenjünk a börtönbe, hogy együtt keljünk fel egymás szabadságáért, tudva, hogy egy napon mindannyian szabadok leszünk.